

ВУГЛЕВОДИ

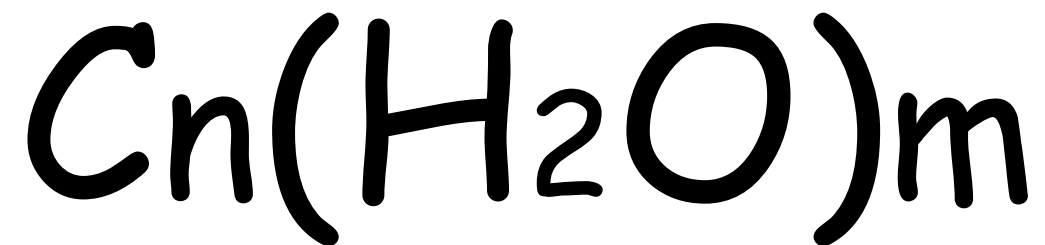

Функції вуглеводів в організмі:

- Є основним джерелом енергії
- структурна
- захисна

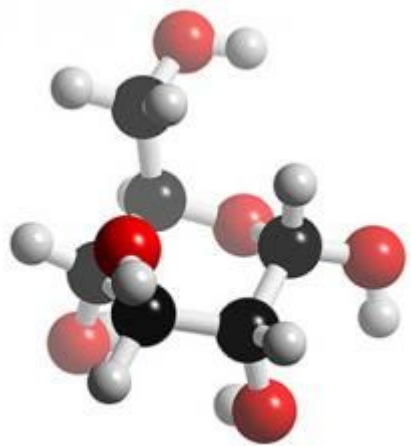

Загальна формула вуглеводів:

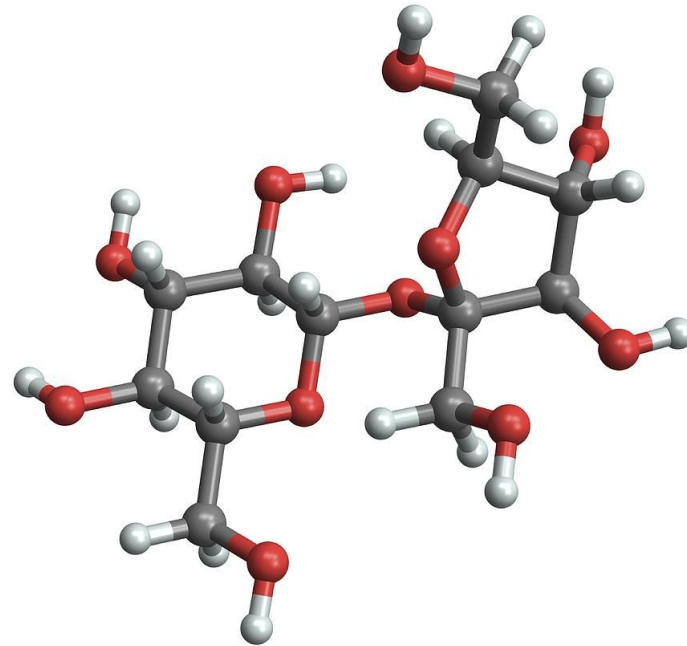

Вуглеводи поділяють на три групи:

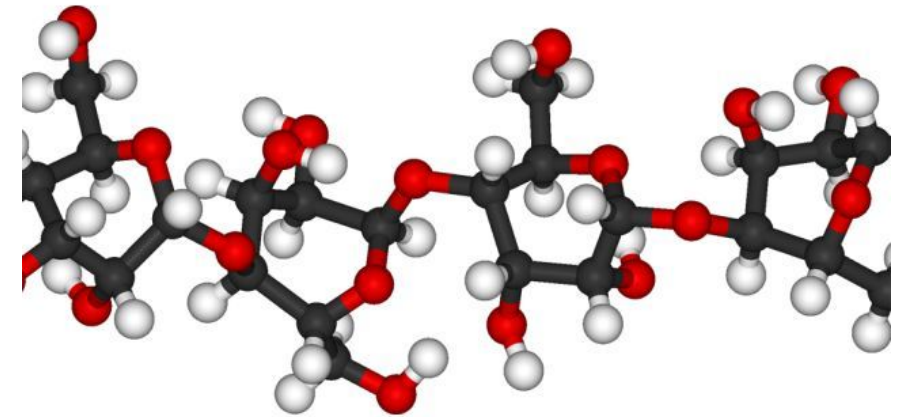
моносахариди

олігосахариди

полісахариди

Моносахариди - прості цукри, молекули яких містять від 3 до 10 атомів Карбону

Найважливіше значення мають:

ПЕНТОЗИ

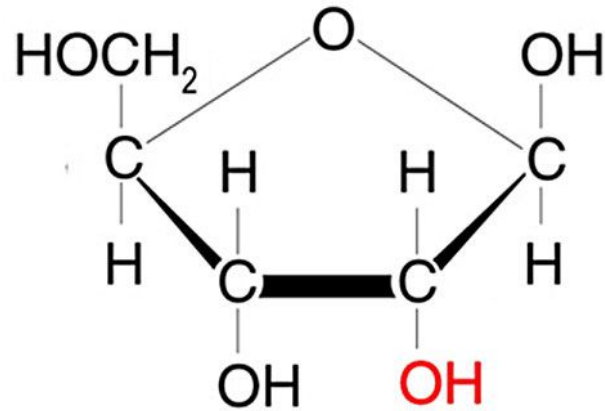

ГЕКСОЗИ

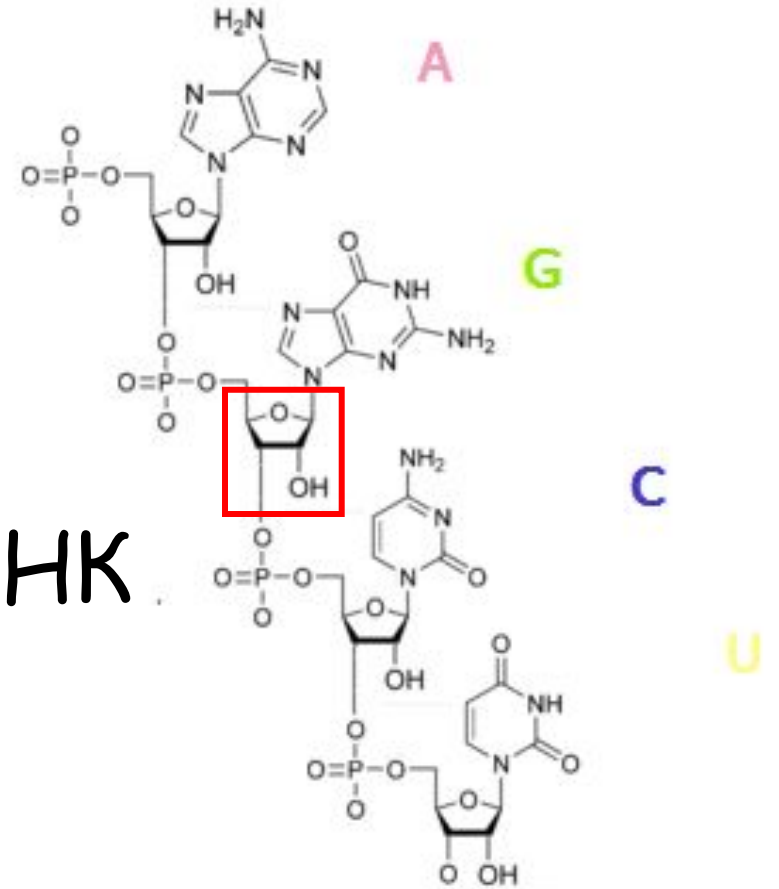
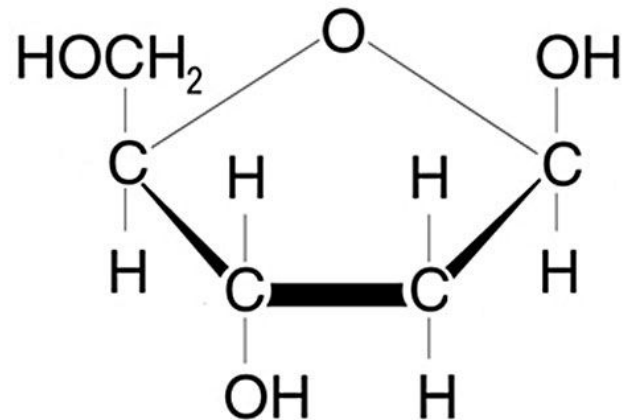

Пентози

- **Рибоза** - входить до складу РНК

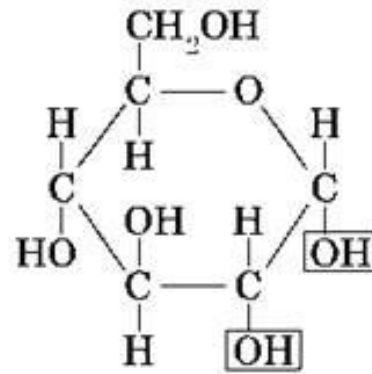
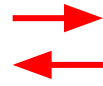
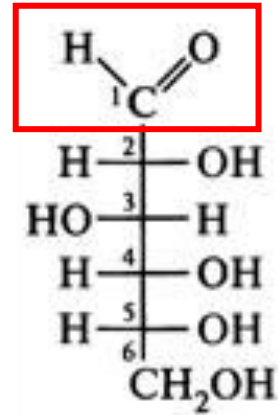
- **Дезоксирибоза** - входить до ДНК

рибоза у складі РНК

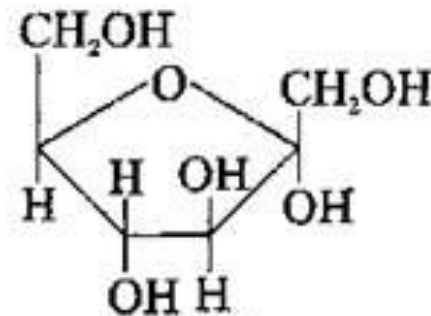
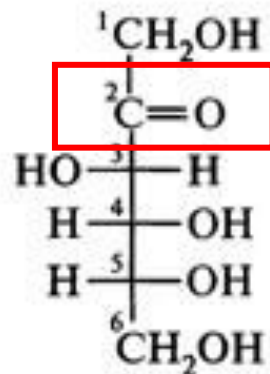
Гексози

- **Глюкоза** - виноградний цукор - **альдегідоспирт**

1 г глюкози -
17,6 кДж енергії

- **Фруктоза** - плодовий цукор - **кетоноспирт**

Поширеність моносахаридів:

- **Глюкоза** міститься у фруктах, ягодах, особливо у винограді, у меді

99,9 r

80,3 r

79,4 r

77,7 r

69,3 r

69,2 r

68,4 r

66,9 r

65,8 r

65 r

62,3 r

61,8 r

61,5 r

61,4 r

60,4 r

Вміст глюкози на 100г продукту

Поширеність моносахаридів:

- **Фруктоза** - найсолодший із природніх цукрів, в 1,8 рази солодше цукру, його найбільше в меді

Вміст фруктози на 100г продукту

Поширеність моносахаридів:

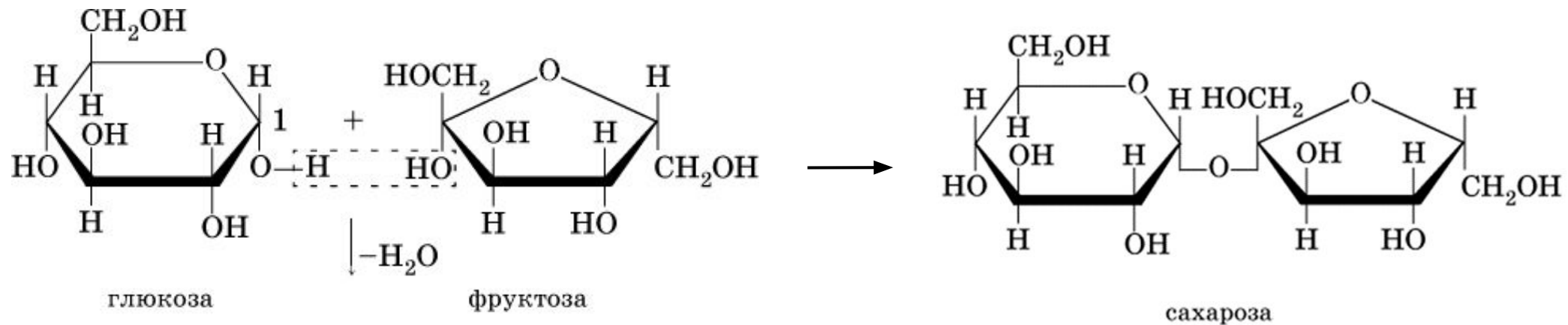
- **Галактоза** витрачається організмом людини на біосинтез
- **Маноза** виявлена у складі слини, слизу кишечника, суглубової рідини, крові, у рослин – у слизі зерен злаків, бульб орхідей, шкірці апельсинів

Олігосахариди - молекули, що містять від 2 до 10 залишків моносахаридів

Дисахариди - $C_{12}H_{22}O_{11}$

- **Сахароза** - буряковий або тростинний цукор - дисахарид, молекула якого складається із залишків глюкози та фруктози, з'єднаних глікозидним зв'язком

Вміст сахарози у продуктах (на 100 г)

99,9 г

79,8 г

76,4 г

70,1 г

69,9 г

69,2 г

68,1 г

67,4 г

65,8 г

65 г

64,2 г

61,5 г

61,4 г

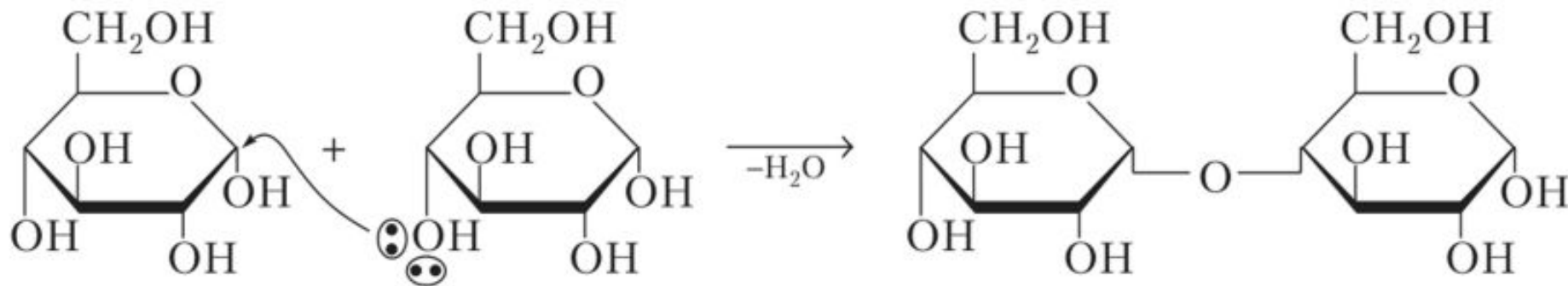
60,9 г

60,4 г

Дисахариди $C_{12}H_{22}O_{11}$

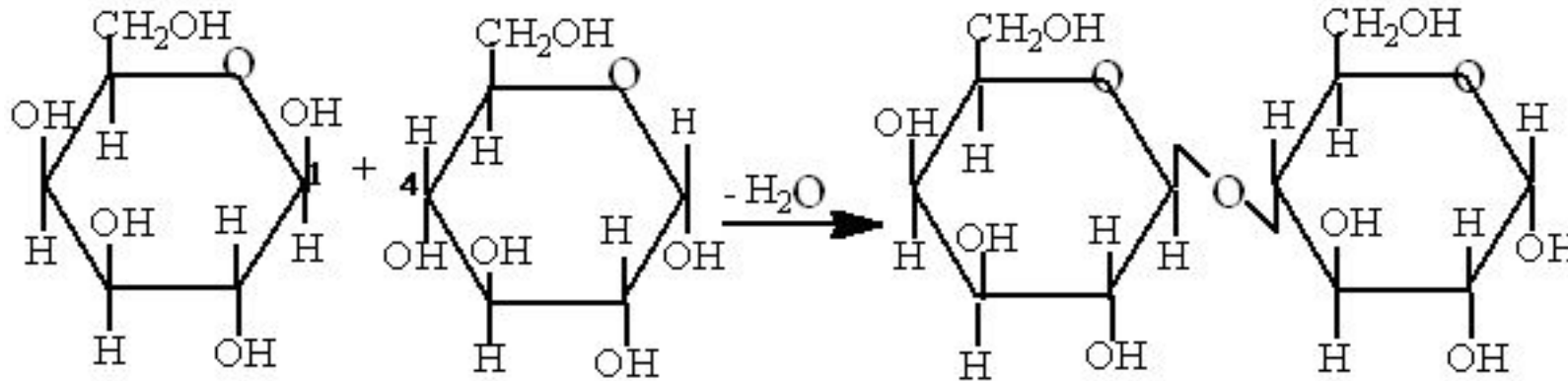
- **Мальтоза** – солодовий цукор – складається із двох залишків глюкози

Мальтоза утворюється при проростанні зерен, розщепленні крохмалю при спиртовому бродінні тощо

Дисахариди $C_{12}H_{22}O_{11}$

- **Лактоза** - молочний цукор - складається із залишків галактози і глюкози

Це основний цукор молока, входить до складу ліпідів головного мозку - галактозидів

Полісахариди - молекули, що містять велику кількість залишків моносахаридів

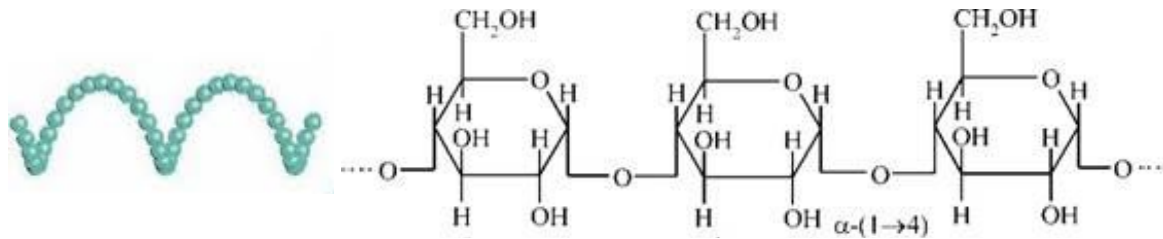
- Утворюють лінійні або розгалужені ланцюги
- Не кристалізуються
- Несолодкі на смак
- Нерозчинні у воді

Гомополісахариди
містять залишки молекул моносахаридів одного виду

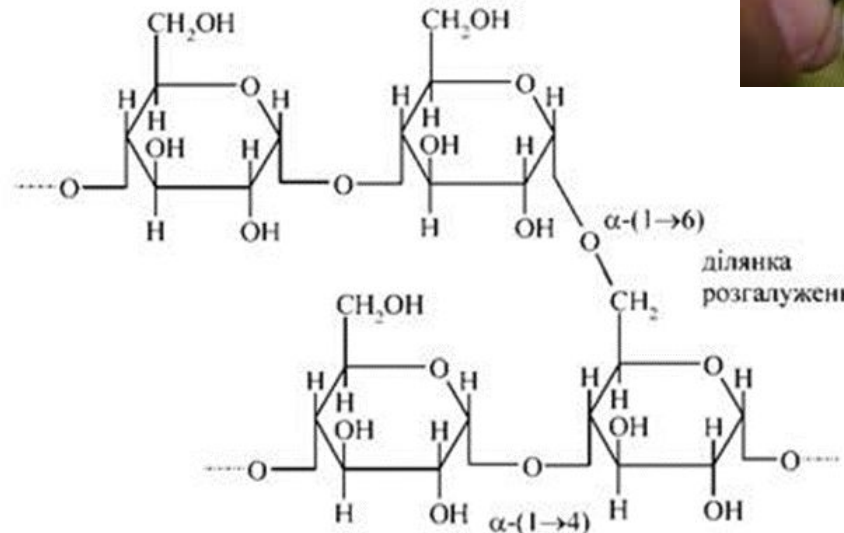
Гетерополісахариди
побудовані із різних моносахаридів та їх похідних

Полісахариди $(C_6H_{10}O_5)_n$

- **Крохмаль** складається із залишків α -глюкози

амілоза - лінійні молекули (20%)

амілопектин - розгалужені молекули (80%)

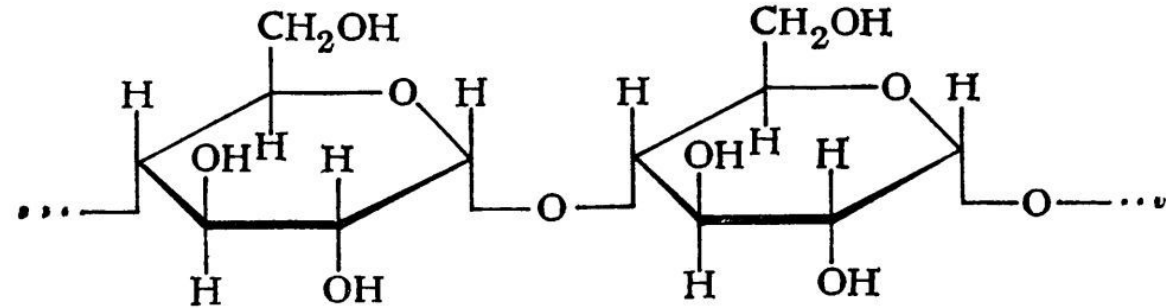
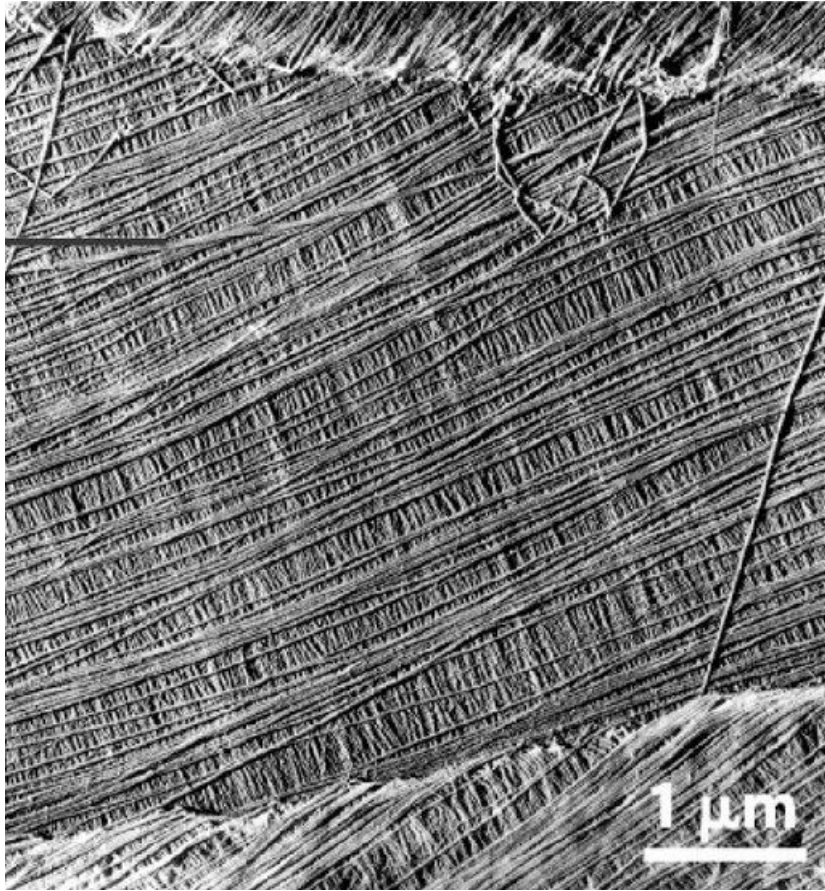

Гідроліз крохмалю:
крохмаль - декстрини - глюкоза

Полісахариди $(C_6H_{10}O_5)_n$

• **Целюлоза** складається із залишків β -глюкози

висівки 44 г	какао 35 г	льон 27 г	сушені гриби 25 г	 22 г
кава 21 г	 18 г	 17,8 г	жито 16,4 г	борошно із зародків пшениці 16 г
 15 г	 12 г	 9,6 г	кунжут 9,1 г	 8,5 г

Целюлоза - це структурний компонент рослин, що входить до їх стінок

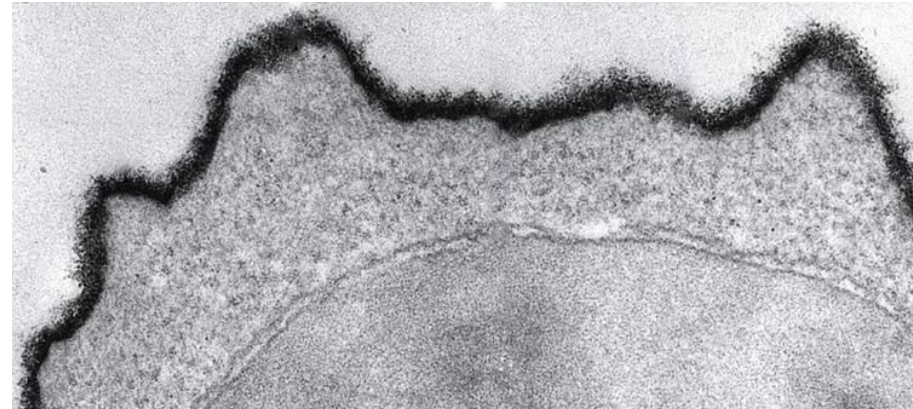
Вміст целюлози (клітковини) на 100 г продукту

Полісахариди $(C_6H_{10}O_5)_n$

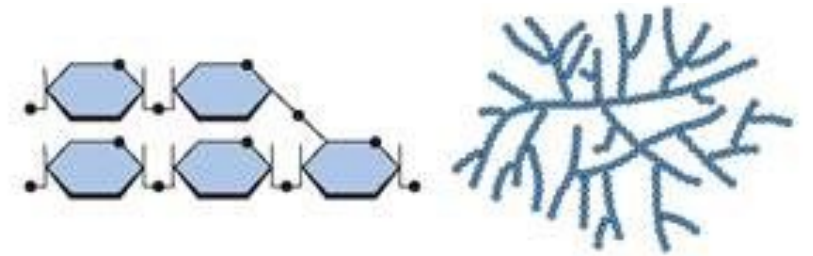
Хітин утворює покриви комах і клітинну стінку грибів

Муреїн утворює клітинну стінку бактерій

На поверхні тваринних клітин є **глікокалікс**

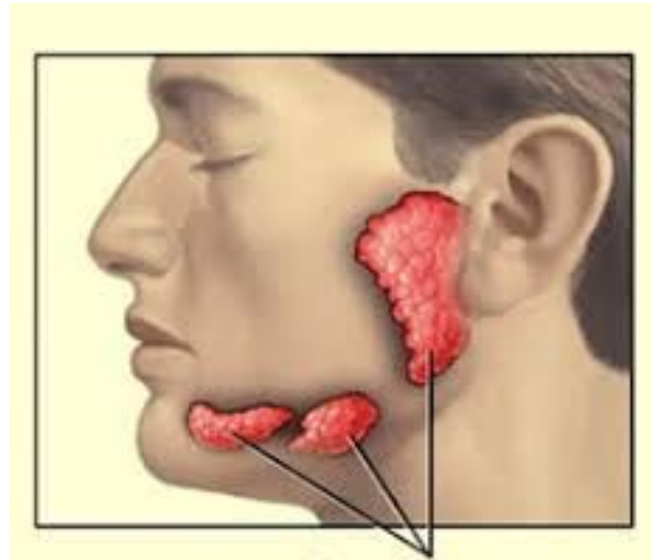

Глікоген - резервний полісахарид тварин і людини

Полісахариди $(C_6H_{10}O_5)_n$

Камеді і слиз
забезпечують
рослинам захист
і загоювання ран

Слина містить **муцин**
для склеювання їжі
у грудочки

Гепарин запобігає
зсіданню крові

Гіалуронова кислота і хондроїтинсульфат діють
як біологічне